

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมของเล่นเป็นอุตสาหกรรมที่พัฒนามาจากการผลิตที่มีคุณภาพและราคาต่ำ ข้างต่ำเพื่อจำหน่ายภายในประเทศไปสู่การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการส่งออกของประเทศ ในช่วงปี 2531 – 2534 มูลค่าการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 40 ต่อปี จาก 2,429.3 ล้านบาทในปี 2531 เป็น 7,799.5 ล้านบาทในปี 2534 ทั้งนี้เนื่องจากการสนับสนุนของรัฐบาลในรูปการส่งเสริมการลงทุนและความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงาน ทำให้มีการย้ายฐานการผลิตจากประเทศต่างๆ เช่น ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่นมาสู่ไทย อย่างไรก็ตามมูลค่าการส่งออกของเล่นเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงอยู่ในช่วงปี 2540-2542 มูลค่าการส่งออกของเล่นไทย เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 19.5 ต่อปี จาก 8,509.3 ล้านบาทในปี 2540 เป็น 12,462.2 ล้านบาทในปี 2542 (ดูตารางที่ 1 ประกอบ)

ธุรกิจการผลิตของเล่นในช่วงแรกเป็นธุรกิจในลักษณะอุตสาหกรรมขนาดย่อม ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและราคาต่ำเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจังในรูปการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี เช่น ยกเว้นอัตราอากรขาเข้าวัตถุดิบ การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับผู้ผลิตที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของยอดขายรวม และลงทุนไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท โดยไม่รวมค่าที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน เป็นต้น

การผลิตของเล่นในประเทศไทยสามารถแยกลักษณะการผลิตได้เป็น 2 ประเภท¹ คือ

1. แบ่งตามประเภทของวัตถุดิบที่ใช้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 ของเล่นที่ทำด้วยพลาสติกและโลหะ เป็นของเล่นที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในตลาดต่างประเทศมีทั้งชนิดที่มีเครื่องยนต์กลไกประกอบ สามารถขับเคลื่อนได้โดยการไขลาน ใช้ไฟฟ้าหรือแบตเตอรี่ (Mechanical Toys) ได้แก่ หุ่นยนต์ รถยนต์ เครื่องบิน เป็นต้น และชนิดที่ไม่มีเครื่องยนต์กลไกประกอบ ไม่สามารถขับเคลื่อนได้เอง ต้องอาศัยแรงผลักหรือดัน (Non-mechanical) ได้แก่ ตุ๊กตารูปแบบต่างๆ รถจักรยานสามล้อ รถยนต์ถีบด้วยเท้า คาบ ปืน เป็นต้น วัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ได้แก่ เม็ดพลาสติก สี ชิ้นส่วน

¹ วรรณิการ์ ตรีภักดีตระกูล. วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). ปีที่ 29 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2540, หน้า 31.

² เรื่องเดียวกัน

ชิ้นส่วนโลหะ เช่น มอเตอร์ สปริง เกียร์ สกรู แกนเหล็ก ชิ้นส่วนไฟฟ้า และเครื่องกลไกต่างๆ รวมทั้งแม่พิมพ์ในการผลิต ซึ่งการผลิตของเล่นเพื่อส่งออกเป็นการผลิตแบบที่เรียกว่า “O.E.M.” (Original Equipment Manufacturing) โดยลูกค้าหรือบริษัทที่จ้างผลิตจะเป็นผู้กำหนดและออกแบบรูปแบบสินค้าและประทับตราเครื่องหมายการค้าของลูกค้า ซึ่งการผลิตแบบดังกล่าวก่อให้เกิดการถ่ายทอดทักษะและเทคโนโลยีมาสู่การผลิต และการออกแบบผลิตภัณฑ์ของเด็กเล่นของไทย ส่งผลให้รูปแบบเป็นที่ยอมรับของลูกค้าในตลาดต่างประเทศ

ในปัจจุบันสัดส่วนการผลิตของเด็กเล่นประเภทนี้มีประมาณร้อยละ 80 ของการผลิตของเด็กเล่นทั้งหมด

1.2 ของเล่นที่ทำด้วยขนสัตว์และวัสดุอื่นๆ ได้แก่ ตุ๊กตาที่ทำเป็นรูปคนและสัตว์ วัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ ฝ้ายฝ้าย ฝ้ายขนสัตว์ ฝ้ายใยสังเคราะห์ ลูกตา และจุกของตุ๊กตา เป็นต้น สัดส่วนการผลิตของเล่นที่ทำด้วยผ้าในปัจจุบันมีประมาณร้อยละ 15 ของการผลิตของเล่นทั้งหมด

1.3 ของเล่นที่ทำด้วยไม้ โดยส่วนใหญ่เป็นของเล่นที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษา (Education Toys) เน้นการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ภาผลิตส่วนใหญ่ใช้ไม้ยางพาราเป็นวัตถุดิบ ปัจจุบันการผลิตของเล่นประเภทนี้มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 5 ของปริมาณการผลิตของเล่นทั้งหมด

2. แบ่งตามพิกัดศุลกากรระบบฮาร์โมนี แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

HS9501 ได้แก่ของเด็กเล่นที่มีล้อ ซึ่งออกแบบเพื่อให้เด็กขับขี่ เช่น รถจักรยานสามล้อ สตูดเตอร์ รถยนต์ที่ใช้เท้าถีบ รวมทั้งรถเข็นสำหรับตุ๊กตา

HS9502 ได้แก่ ตุ๊กตารูปคน

HS9503 ได้แก่ของเล่นอื่นๆ หุ่นจำลองย่อขนาด และหุ่นจำลองที่คล้ายกันเพื่อนันทนาการ จะเคลื่อนไหวได้หรือไม่ก็ตาม รวมทั้งของเล่นฝึกสมองทุกชนิด

ในปัจจุบันตลาดของเล่นไทยมีมูลค่าประมาณ 10,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2542 เป็นสินค้าผลิตภายในประเทศ (จำหน่ายภายในประเทศและส่งออก) ร้อยละ 90 อีกร้อยละ 10 เป็นสินค้านำเข้าตลาดภายในประเทศมูลค่าตลาดประมาณ 1,100 ล้านบาท แบ่งเป็นตลาดของเล่นประเภทสวยงาม เป็นของเล่นที่มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 ของมูลค่าตลาดภายในประเทศทั้งหมด และตลาดของเล่นเพื่อการศึกษา (Education Toys) เป็นของเล่นเพื่อการเสริมทักษะ สติปัญญา ซึ่งมีสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 20 ของมูลค่าตลาดภายในประเทศ

จากตารางที่ 2 ตลาดส่งออกของเล่นที่สำคัญของไทยตามมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2542 ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อาเซียน สหภาพยุโรป และญี่ปุ่นตามลำดับ โดยประเภทของเล่นที่มีมูลค่าส่งออกมากที่สุดในตลาดเหล่านี้คือ ของเล่นประเภทหุ่นจำลองและฝึกสมอง (ดูตารางที่ 3 ประกอบ)

ทั้งนี้ของเล่นไทยมีส่วนแบ่งในตลาดสหรัฐอเมริกาประมาณร้อยละ 3 และในตลาดญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 5 โดยทั้งสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นนำเข้าของเล่นจากจีนมากที่สุดถึงร้อยละ 60 ของมูลค่านำเข้าของเล่นรวมของประเทศนั้นๆ

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกของเล่นจำแนกตามประเภท

หน่วย : ล้านบาท

	2539	2540	2541	2542	2543(ไตรมาสแรก)
ของเล่นมีล้อ	788.8	879.4	1,427.4	1,802	663.8
	-	(11.5)	(62.3)	(26.3)	
ตุ๊กตา	1,614.9	1,766.8	2,397.2	2,896.7	1,132.3
	-	(9.4)	(35.7)	(20.8)	
ของเล่นอื่นๆ (หุ่นจำลองและฝึกสมอง)	4,939.7	5,863.1	7,254.2	7,763.4	2,948.3
	-	(18.8)	(23.8)	(6.9)	
รวม	7,340.4	8,509.3	11,083.8	12,462.2	4,744.4
	-	(15.9)	(30.3)	(12.4)	

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออัตราเปลี่ยนแปลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ที่มา : ศูนย์สถิติการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 2 ตลาดส่งออกของเล่นที่สำคัญของไทยปี 2539-2543

หน่วย : ล้านบาท

กลุ่มประเทศ	2539	2540	2541	2542	2543 (ไตรมาสแรก)
อาเซียน	1,935.2	1,873.6	2,137.4	2,353.8	962.6
	-	(-32)	(14.1)	(10.1)	
สหภาพยุโรป	1,112.0	996.3	1,598.2	1,812.4	607.2
	-	(-10.4)	(60.4)	(13.4)	-
ญี่ปุ่น	825.8	1,191.7	1,112.5	1,121.5	508.8
	-	(44.3)	(-6.6)	(0.8)	-
สหรัฐอเมริกา	1,105.4	1,492.6	2,369.9	3,021.7	1,264.4
	-	(35.0)	(58.8)	(27.5)	-
อื่นๆ	2,362.0	2,955.1	3,865.8	4,152.8	1,401.4
	-	(25.1)	(30.8)	(7.4)	-
รวมทุกประเทศ	7,340.4	8,509.3	11,083.8	12,462.2	4,744.4
	-	(15.9)	(30.3)	(12.4)	-

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออัตราเปลี่ยนแปลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ที่มา : ศูนย์สถิติการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 3 ตลาดส่งออกของเล่นที่สำคัญจำแนกตามประเภทของเล่น ปี 2542

ประเภท	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)	ตลาดสำคัญ 3 อันดับแรก		
		ประเทศ	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วน
ของเล่นมีล้อ	1,802.1 (26.3)	1. ออสเตรเลีย 2. กัมพูชา 3. สหรัฐอเมริกา	361.9 275.9 204.8	20.1 15.3 11.4
ตุ๊กตา	2,896.7 (20.8)	1. ฮอลแลนด์ 2. สหรัฐอเมริกา 3. ญี่ปุ่น	721.1 712.8 238.2	24.9 24.6 8.2
หุ่นจำลองและฟิกสมอง	7,763.4 (6.9)	1. สหรัฐอเมริกา 2. ญี่ปุ่น 3. อังกฤษ	2,104.1 815.8 751.8	28.4 12.3 10.1

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออัตราเปลี่ยนแปลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ที่มา : ศูนย์สถิติการค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ธุรกิจของเล่นเด็กไม้เพื่อการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ มีผู้ผลิตกระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ ทั้งที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และบุคคลธรรมดา ตามเอกสารรายชื่อผู้ผลิตของเล่นจากไม้ ปี 2542 โดยศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ ระบุว่าผู้ผลิตของเล่นจากไม้จำนวน 9 ราย ในจำนวนนี้มีอยู่ 5 รายจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลโดยเป็นโรงงานที่มีผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบและเน้นการผลิตเพื่อส่งออกเป็นส่วนใหญ่ ธุรกิจของเล่นจากไม้ในจังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมแล้ว มีทั้งโรงงานขนาดเล็กที่ใช้แรงงานคนเป็นหลักและเจ้าของคนเดียวเป็นผู้บริหารงาน และโรงงานขนาดใหญ่ที่มีการนำเครื่องจักรที่ทันสมัยและนำหลักการบริหารในด้านต่างๆเข้ามาช่วยในการผลิตและดำเนินงาน ดังนั้นรูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจจังหวัดเชียงใหม่จึงมีความหลากหลายแตกต่างกันไป และมีรูปแบบปัญหาในการดำเนินงานอีกหลายประการที่มีความหลากหลายแตกต่างกันออกไปด้วยไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ผลิตยังมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานการผลิตเพื่อส่งออกตามที่ผู้ซื้อต้องการ รวมถึงการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในตลาดส่งออก เป็นต้น

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาลงถึงการดำเนินงานและปัญหาของธุรกิจผลิตของเล่นจากไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการจัดการ การตลาด การผลิต และการเงิน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานในอุตสาหกรรมนี้ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจในธุรกิจนี้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงการดำเนินงานของธุรกิจของเล่นไม้เพื่อการศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการดำเนินงานของธุรกิจของเล่นไม้เพื่อการศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่

3. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานในด้านการจัดการ การตลาด การผลิต การเงินของธุรกิจ และปัญหาของธุรกิจของเล่นไม้เพื่อการศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานและเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจที่จะมาลงทุนในธุรกิจนี้